

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

39. De methodo suavitatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

De Mixtura Celeritatis cum Suauitate.

CAPVT XXXVII.

Gorgon animal.

Ἡέκτωρ.

Hom. II. d.

Stylus.

γρηγορ.

γρηγορ.

καλλ.

μορον.

υκτιό.

Plut. ym.

pej. lib 8 q 8

Pulchritudo

do lenta.

Oratio cum

forma con-

ferunt.

Demosth.

πρισιρ.

γρηγορ.

αεμπλια.

Alexander Myndius, poetarum figmenta
 missa faciens, Gorgona animal esse ait
 quoddam Libyæ, quod visu perimat, si quem
 discussa iuba aspexerit; quod poetarum fabulis
 locum dedit, qui Gorgonas, Phorcycos & Ceri-
 fidas terribili aspectu haxerunt. Ex eo γρηγο-
 ράλμοι dicuntur trucibus oculis præditi, qui
 δὲ ἄπυρον πολὺ κ' ἔβιοι habeant. Talis Hector
 memoratur ab Homero. Γρηγορ δ' ἄματ' ἔχων
 ἄρ' ἔβροταλοι ἤ ἄρ' ἄποι. Ab oculis translatum est
 à stylo. Nam stylus γρηγορ appellatur, volu-
 bilis, & celer, qui ad pulchritudinem oratio-
 nis conducit vel maximè. Nam cum suauitas
 mollem illam, & pellucidam orationem faciat,
 ne quid peccet mollitio, γρηγορ præbet, & vim
 quandam vegetam inspirat. Sicut igitur corpo-
 ris pulchritudo lenta quædam, & profus mu-
 liebris non placet, sed vt quæ in viragine Ata-
 lanta, apud Ælianum crucis aliquid habeat
 suauitatis: simili profectò ratione, si totus sty-
 lus summa tenetudine mollesceret, nihil ha-
 beret dignitatis: quo fit, vt vibratis sententio-
 lis acueudus sit, & distinguendus, & hoc τὸ
 γρηγορ κ' ἰσχυρὸν nominatur. Tale est illud De-
 mosth. Νῆ Διὰ χροκοταμινῶσι γρηγορ ἄνθρωποι,
 & ὑπερβλάσιν ἀνοία πόνου. ἀλλ' ὅμως θεῖ
 σω ὕς αὐτοῦς ἔτι συμπίρει γρηγορ τῆ πέλει.
 Miseri profectò sunt, & ingrati homines, &
 vehementer stulti, sane quidem: verum tamen
 eos incolumes esse oportet, nam vile est civi-
 tati. Vidēs, vt hæc oratio suauitatem habet,
 cum volubilitate eoninactam.

Hæc virtus clarissima est in D. Hieronymo.
 Quid hoc loco γρηγορ, Nolite credere, nolite
 esse securi, licet in modum stagni fufuma
 a quo ardeat: licet vix summa iacentis ele-
 lementi spiritu terga cuspentur: magnos hic
 campus montes habet. Intus inclusum est peti-
 culum, intus est hostis, expedite rudentes, ve-
 la suspendite, crux antennæ figurat in fron-
 tibus: tranquillitas ista, tempestas est. Simile
 est illud Virgilij.
 Fortè citi flammis, date vela, impellite remos
 Constat autem, vt apparet, acutis sententijs,
 verbis floridis, & incisorum crebra volubili-
 tate.

D. Hier. ad Helio.

Virg. I. Æn.

De acrimonia, & acuto.

CAPVT XXXVIII.

Hic virtuti affinis est acrimonia, quod est
 acutum, vellicans; quale est illud Cræsi in
 Lamiam deformem: audiamus pulchrum pug-
 nam. At ille acutè retorfit, vultum mihi finge-
 re non potui, mores potui. Item Virgilij:
 Cantando tu illum, aut unquam tibi fistula cera orat.
 Iustitia fuit.

Plena est hoc dicendi genere oratio περι-
 τρεπία, contra Æschinem; ἡ μήτηρ οὐ τοῖς περισιρ.
 μεθ' ἡμερὶ οὐ γάμοις οὐ τῶ κλισίῳ τῶ πρὸς τῶ
 Καλαμῆτι ἢ οὐ γρωμῆτι, τὸν χαλὸν ἀνδρείαντα
 & Στραγωνίην ἀρον ἐξέδρασε. Mater tua in
 porticu, aut clisso, cum Calamito heros diurnas nu-
 ptias celebrans pulchram statuam, & tertiarum a-
 sborem parvum summum se educauit; & illud in
 Susto. in
 ambiguo. Nerone.

Quis negat Ænea magna de stirpe Nerone?
 Suavius hic matrem, iustulit ille patrem.

Alia sunt acumina grauià, quæ & hoc genus
 elaboratæ orationis maximè venustant, qui-
 bus affluunt Senecæ controuersie. Sed & Pa-
 tres; vt D. Ambrosius, & D. Augustinus, hoc
 dicendi genus consecrati sunt. Sic D. Ambrosi-
 lib: de virginitatibus, de sancta Agnete. Fuitne in
 illo corpufculo vulnere locus? & quæ non ha-
 buit quo ferrum reciperet, habuit quo ferrum
 vinceret? Nunc furentis mucroni militis totū
 offert corpus, mori adhuc nescia, sed parata, &
 nouum martyrij genus, nondum idonea pœ-
 næ, & iam matura victoriæ; certare difficilis,
 facilis coronari, magisterium virtutis imple-
 uit, quæ præiudicium vehebat aratis.

D. Ambrosius de virgin.

De methodo suauitatis.

CAPVT XXXIX.

Hæc suauitatis virtus spectatur, vt cæte-
 ra; in rebus, verbis, & structura verborum.
 Quinque sunt, quæ in rebus pariunt suauita-
 tem; inuisa, inaudita, noua, ad summum quæ
 permotionem afferunt, & moratæ sunt dicta.
 Noua dixi, & inaudita, idcirco res omnes
 fabulosa placent, quibus, & summi auctores
 nonnuquam stylam ad aucupium volu-
 pratis asperguat. Tale est illud Platonis.
 Οτι

Suauitatis methodus quibus rebus constat.

Plato in conu.

Οτι

Porus Me-
vidu filius.
Abundan-
tia Pruden-
tia filia.

Ors γὰρ ἐγλυφῆς ἢ ἀρροδίτη εἰσιδῶν οἱ ἄλλοι
Dei, & ὁ τῆς Μῦθις ὁ γὰρ πορῶ, & quæ
sequuntur de Poru filio Meridis, hoc est, Vber-
tate, filia Prudentiæ Item in Phædro, quod Ci-
cadæ aliquando homines fuerint, antequam
Musæ extitissent. Proximè delectant, quæ ad
fabulas accedunt, habent tamen speciè verita-
tis, quæ dum recitantur, ipsa permotione animi
instillantur suavis. Tertio loco memorantur
ab Hermogene, quæ sensu nobis sunt suavia, vt
vermiculatum syderibus cælum, camporum,
tractus, nemorum umbræ, pellucidi amnium
liquores, nequorum soni, ciborum cupedia,
auri fulgor, micantis purpuræ decor. Hæc &
similia, dum dicuntur, placent, quia amabilem
sui speciem auingerat. Quis ista Sapphonis nõ
lubenter audiat? Ἀμφὶ γυῖα φυχρὸν κελὰ εἶ
διδοῶν μὴ ἴτων, & εὐθεοσμέ. ω ἢ πρόμαρ κῶ-
μα χεταρῆι. Maxime autem afficiunt ἐρωλεχὸν
ἐπνοιῶν. Et ideò Heliodori Æthiopica, &
similes, qui circumferuntur libri, tam auide
leguntur, magno aliquando honestatis dis-
pendio.

Sappho.

Rerum porò nouitatem, aut voluptatem
necessariò sequitur permotio, quæ in quibus nar-
rationibus sensum titillat, etsi doloris ipsa fue-
rit, tamen delectat: nam qui tragicos heroum
casus audiunt in theatris, ex ipsis lachrymis
hauriunt voluptatem.

ἡδὺ μο-
ρατα oras.

Hæc autem morata oratione omnia tempe-
rati, & quasi animari oportet, hanc Græci
Rhetores ἡδὺ vocant; cuius est, decorum in
personis obseruare, & vnicuique, quod mores
& ratio vitæ postulant, tribuere; qua virtute
nihil est in tota eloquentia artificiosius; cui
ἐπιμῆλα solet annexi, quæ modestos, & ama-
biles oratoris mores demonstrat. Res conse-
quuntur verba, & numeri; de quibus ita præ-
cipit Tullius; Suaeque genus erit primùm ele-
gantia, & iucunditate verborum sonantium,
& lenium; deinde, coniunctione, quæ neque
asperos habeat concursus, neque disiunctos,
atque hiantes; & sit circumscripta, non longo
anfractu, sed ad spiritum vocis apto, habeatq;
similitudinem & qualitatemque verborum, tum
ex contrarijs sumpta verbis, Crebra crebris,
paria paribus respondeât, relataque ad idem
verbum, & geminata, atque duplicata, vel et-
iam sæpius iterata ponantur, constructioque
verborum, tum coniunctionibus copuletur,
tum dissolutionibus relaxetur.

ἐπιμῆλα.
Verborum
delectatio ad
suauitatem.
Vide Dion.
Hal. p. 187.
περὶ ἀμυθ.
ἰανότυρ.
ubi fusè de
scribit.
Cicero in
Partition.
oras.

Primùm igitur præcepit, vt verba sine so-
nante, & leuia, quod multis proficitur. Dio-
nyf. Halic. in libello περὶ στυλιῶν ὁ οὐκ ἔ-
ταιν, & selecta habet exempla, quibus ofen-
dat antiquos in descriptione rerum suauium,
atque amabilem lenibus vocabulis vlos, con-
tra in molestis, aut grauibus nomina ad mate-
riam accommodasse: quid illis dulcius?

ὄβλας ἢ κε κόμας βακχίδων ἀνεὶ οὐσίας.

discoriam
Casariam nato genere, luno, & iuuenta
Euryperum, & lacus oculis affluat honores.

Et illa Platonis in Axiocho, quantam ha-
bent nominum iucunditatem? ἐνθα ἀφρονὶ
μὲν ἄρα πᾶσι κἀκὸν γόνυ βρέθῃ, & γὰρ γυῖα ἀ-
τῶν κατὰ τὸν βίον. Itè Ciceronis, At verò,
quanta maris est pulchritudo: quæ species v-
niuersi: quæ multitudo, & varietas insularum?
quæ aëronitas orasum, & littorum: quot ge-
nera, quæ que disparia, partim submersarum,
partim fluitantium, in astantium belluarum,
partim ad saxa natiuis testis adherentiũ.
Contra in Thucidyde, quod notat Halicarn. & in
Homero, & cæteris, pleraque de industria in-
uenias austera, &, vt ait Demetri. Phalereus
ποτα μὲν πρὸς ἑβροντὸν ἐκίχοντα

Exempla
suauitatis.
Homerus,
Odysf. 6.
Virgilius
Æn. 1.
Platonis in
Axiocho.
Cic. 2. de
nat. deorũ.

Secundo notat structuram orationis, quæ
fermè est in isto dicendi genere, sine vlla hia-
tu, & collisione vocalium. Tales sunt Isoer. o-
rationes totæ ductiles, in quibus rarè synalæ-
phas, difficile ἡμεροσῆμα inuenias.

Tertio notat mediocritatem periodorum,
quæ etiam ad suauitatem attinet: austerrum e-
nim est & graue longis orationis anfractibus
elidere spiritum.

Potremò varias figuras dictionis enume-
rat, vt antitheses, Isocola, anaphoras, anadiplo-
ses, &c. quæ orationi iucunditatè aspergunt,
& hæc de florido, & elaborato stylo.

De optima figura dicendi, & de decoro.

CAPVT XL.

Verum quæres, quid in tanta styli varietate
constituendum sit, & quis demum opti-
mum oratorem character deceat. Est illud
quidem in rebus humanis satis vsu comproba-
tum, nihil ex omni parte beatum esse, & vt ait
Homerus. ἔρερον τῆ ἐδέων τῶν ἑρερον ὅς
ἀνέκλυτος. Hoc ipsum in ratione dicendi con-
tingit, in qua rarè reperias oratorem ex omni
parte